

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. VII. De potentia Dei ordinata non remittitur adulto peccatum
mortale sinè omni ejus merito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis sue, in laudem gloriæ gratiæ sue, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. Ecce finis primarius. Sequitur: In quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitiis gratiæ eius.

405. Unde quamvis Christus pro peccatis nostris satisfecerit merendo; possumus tamen in ejus operibus distinguere rationem satisfactionis, & meriti, & dicere, quod quatenus satisfactoria, principaliter ad remissionem peccatorum ordinabantur; quatenus verò meritoria, propter gratiam, & gloriam nobis obtinendam, præcipue offerebantur, & quod hic finis fuit primarius respectu Christi; remissio autem peccati secundarius, & quasi remotio impedimenti.

Quidquid sit de hoc ordine perfectionis inter infusionem gratiæ, & remissionem peccati, sufficit ad veritatem nostræ Conclusionis, quod non sint unica mutatio, quemadmodum illuminatio & expulso tenebrarum; adeoque saltem per Deum ab invicem possint separari, quamvis de facto nunquam separantur in justificatione peccatoris.

406. Sed numquid exinde sequitur, Deum posse remittere peccata mortalia absque mutatione ulla physica peccatoris? Sequitur planè, sed inadæquatè, nimirum quantum est ex parte infusionis gratiæ. Interim manet aliqua difficultas ex parte meriti sive actus retractationis, qui videtur nonnullis necessarius ad peccati remissionem, etiam de potentia Dei absoluta. Itaque erit

CONCLUSIO VII.

De potentia Dei ordinata non remittitur adulto peccatum mortale sine omni ejus merito.

407. Non dubito de veritate hujus Conclusionis, propter Scripturam sacram, quæ infinitis propemodum locis requirit actum Pœnitentiæ ad remissionem peccati, ut patet ex alibi dictis; ille autem actus est meritum, si non de condigno, saltem de congruo. Loquor de peccatore adulto; nam certum est parvulis in Baptismo remitti peccatum absque proprio merito, cujus sunt incapaces.

Hanc Conclusionem sic intellectam, nupiam negavit Scotus, neque primus fuit illius meriti inventor. Doctorem Subtilem requirere actum Pœnitentiæ ad remissionem pec-

cati mortalis, demonstravimus sect. 4. concl. 1. Porò illum actum, dum justificat extra Sacramentum, expressè vocat meritum de congruo 4. dist. 14. q. 2. n. 14. ibi: Iste motus dicitur Attritio, & est dispositio, sive meritum de congruo ad deletionem peccati mortali. Et n. 15. ibi: Potest ergo dici, quod Deus disponit per Attritionem in aliquo tempore, tanquam per aliquod meritum de congruo in aliquo instanti dare gratiam, & pro illa Attritione, ut pro merito iustificat, sicut est meritum iustificationis.

Et quamquã hujusmodi Attritio non sit necessaria in Sacramento, ut docet Scotus 4. dist. 14. q. 6. n. 6. & 7. sed sufficit opus exterius cum amotione interiori impedimenti, id est cum voluntate suscipiendi Sacramentum Ecclesiæ, & sine obice peccati mortalis actualiter sibi facti, vel in voluntate inherens; equidem numquam negavit Doctor, illam voluntatem suscipiendi Sacramentum, & aliqualem displicentiam peccati, cujus meminit ibidem n. 9. dicens: Concedo ergo, quod ante perceptionem dignam Pœnitentiæ oportet suscipiari vel simpliciter, & tunc per Pœnitentiæ Sacramentum non deletur peccatum, sed gratia que infusa augetur, vel suscipiari secundum quod, scilicet ut habeat aliqualem displicentiam de peccatis, & propositum cavendi de cetero, & veli suscipere Sacramentum Pœnitentiæ, in quo Attritio sit Contritio: illam, inquam, displicentiam, nupiam gentium simpliciter negavit esse meritum de congruo; meritum, inquam, aliqualè, quamvis non tale, ut ei debeat justificatio ante susceptionem Sacramenti.

Et verò quid aliud requiritur ad meritum de congruo, quàm ut sit opus liberum, honestum, & si fiat respectus ad præmium supernaturale, procedens à gratia? Hæc autem omnia conveniunt illi aliquali displicentiæ, quæ requiritur cum Sacramento ad justificationem, ut ex dictis supra luce meridiana illustrius est.

Ceterùm, meritum congruum agnovit D. Augustinus pluribus locis lib. de Prædest. SS. c. 2. ibi: Quis autem dicat, eum, qui iam cepit credere, ab illo, in quem credit, nihil mereri? Quasi diceret, nullus hoc audeat dicere. Epist. 106. sic scribit: Si quis dixerit quod gratiam bene operandi fides mereatur, negare non possumus, immo verò gratissime consistemus. Et Epist. 105. Christus non pro nullis, ut homines condentur; sed pro impiis mortuus est, ut iustificarentur; quippe homo erat, qui dicebat: Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratiæ Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: Possunt quidem dicere remissionem peccatorum esse gratiam, quæ nullis præcedentibus meritis (condignis) datur. Quæ enim boni meriti (condigni) habere possunt peccatores? Sed tamen nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito (congruo) est, si fides eam impetrat. Neque enim nati-

In operibus Christi potest distinguere ratio satisfactionis & meriti.

An Deus possit remittere peccata absque mutatione physica peccatoris.

Probatur Conclusio ex script.

quam nupiam negavit Scotus, neque primus fuit illius meriti inventor.

410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500.

bon est meritum fidei, quâ fide ille dicebat: Deus propitius esto mihi peccatori, & descendit iustificatus merito fidelis humilitatis (aliâs humilitatis) quoniam qui se humiliat exaltabitur.

Sed contrâ D. August. lib. de Corrupt. & grat. c. 1. In bono, inquit, liber nullus esse potest, nisi fuerit liberatus ab eo, qui dixit: Si vos filius liberaverit, tunc verè liberi eritis. Et continuo subdit: Nec ita ut cum quisque fuerit à peccati damnatione liberatus, iam non indigeat sui liberatoris auxilio.

Resp. S. Doctorem loqui de gratiâ actualibus praequisitis ad Pœnitentiam, quæ tanquam meritum de congruo proximè disponit ad iustificationem; ut proinde remissio peccatorum ultimâ habeatur ex gratia, & non ex merito, vel saltem congruo.

Colligitur ex ejus Epist. 106. Nec dicat (homo fidelis) si ex fide, quomodo gratis? quod enim fides meretur, cur non potius reddatur quàm donatur? ... Respondetur ei: Quid enim habes quod non accepisti? Cùm ergo fides imperat (id est, de congruo meretur) iustificationem, sicut unicuique Deus paritum est etiam ipsius mensuram fidei, non primam gratiam actualem Dei ad quod meriti (etiam congrui) præcedit humani, sed ipsa prima gratia actualis meretur (per fidem) quam efficit) augeri (ulterioribus auxiliis gratiæ) ut acta mereatur (per spem, dilectionem, & penitentiam) perfici (infusione gratiæ sanctificantis; ad quam ille actus proximè disponit) comitante, non ducente, pedessequa, non prævia voluntate; quoniam ratio meritorii convenit actui principaliter à gratia, & minùs principaliter à voluntate.

Magis, inquit Doctor Subtilis 1. dist. 17. q. 3. n. 27. accipitur actus ut dignus præmio (loquitur de merito condigno) quia est elicitus à charitate, quàm quia est à voluntate liberè elicitus, quæ, quamvis utrumque necessariò requiratur. Quod probat triplici exemplo.

Primum ponitur de divisione alicujus corporis mediante cultello. Ipsa quidem divisio, ait Scotus, absolute magis est à potentia dividente, quàm à cultello; & ideo potentia motiva fortior vèluti dividit: sed tamen in quantum hac divisio comparatur ad visum in ratione acceptabilis, ut cui placeat, magis attribuitur cultello; quia lenitas partium divisarum, quæ placet visui, magis est ex acute instrumenti, quàm ex efficacia virtutis principaliter dividit.

Secundum exemplum: Sonus magis est ex percussione corporis sonantis, quàm ex percussione crine; & tamen ut acceptabilis auditui, magis est ex ordine percussione, quàm ex efficacia potentis percussentis; immo potest esse efficacior vis percussentis; & tamen omnino non acceptaretur auditui, quia non esset sonus harmonicus.

Accedat tertium exemplum: Est pater sic causa principalis respectu filii, & mater minùs principalis; tamen ipsa potest esse causa principalior filii

in quantum dilecti, vel diligibilis alicui, hoc est, quod filius magis diligatur, quia est matris ut gignens, quàm quia est patris ut gignens. Ita Deus potest ordinasse alicquem actum acceptare tanquam dignum tali præmio, vel acceptabilem vel acceptandum esse, quia ad illum actum inclinât habitus alicui, ut principium actuum eius partiale: & quod principalius per hoc acceptetur, vel acceptabilis sit, quàm quia est à reliqua causa partiali.

Secundum igitur hoc potest exponi illud Augustini: Charitas est sicut fessor ad equum: & illud etiam, quod voluntas respectu gratiæ pedessequa est, & non prævia. Hoc quidem verum est respectu actus in quantum meritorius est, sed non in quantum est ille actus in substantia. Hucusque Scotus de merito condigno, quæ facillè applicari possunt merito de congruo remissionis peccatorum; quod & ipsum debet esse actus in substantia supernaturalis, sicuti est infusus gratiæ, cujus est meritum.

Itaque per primum actum fidei meretur de congruo homo, ut ad timorem gehennæ excitetur; postea timet; & ex hoc timore meretur; ut excitetur ad fiduciam in Deum; dein confidit; & per hanc fiduciam meretur, ut excitetur ad dilectionem; denique diligit, & per istam dilectionem meretur, ut excitetur ad Pœnitentiam, quæ est proxima dispositio, & proximum meritum de congruo iustificationis.

Porro quod unus actus mereatur de congruo excitationem ad alterum, probatur; quia inter hos actus est immediata habitudo; & unus actus est proportionatus cum auxilio ad alterum actum: ergo poterit mereri tale auxilium, non tantum sufficiens, quod ex generali providentia est quasi debitum, verum etiam efficax; alioquin non verè diceretur homo mereri remotè de congruo iustificationem; quoniam ad illam non perveniet per auxilium sufficiens, sed necessaria sunt auxilia efficacia.

Si dixeris: iustus non meretur de condigno auxilium efficax ad resurgendum à lapsu. Respondeo disparitatem esse; quod meritum condignum sit infallibile; non conveniebat autem; quod iustus posset promereri infallibilem reparationem post lapsum; meritum verò congruum est fallibile; & ita cessât illud inconveniens.

Si rursum obiecis; peccator non habet congruentiam, ut exaudiatur à Deo. Respondeo; opera supernaturalia habent congruentiam, quod sufficit ad meritum congruam.

Cæterum D. Augustinum meritum propriè intellexisse; & non tantum; ut nonnulli volunt, hæc ratione, qui fides ostendit viam merendi, liquet vel ex eo solo; quod fidem appellet tale meritum, ut si esset ex viribus nature; jam gratia non esset gratia. Restat, inquit Epist. 105. ut ipsam fidem, unde omnis

413. Quomodo peccator de congruo mereatur iustificationem.

414. Obiectio solvitur.

Alia obiectio solvitur.

415. Ostenditur D. Aug. meritum propriè intellexisse.

institia sumit initium non humano quo (aliis, quod) ipsi (Pelagiani) extoluntur (aliis, extollunt) tribunarius arbitrio, nec ullis precedentibus meritis, quoniam inde incipiunt bona quaecumque sunt merita, sed per gratuitum donum Dei esse fateamur, si gratiam veram, id est, sine meritis cogitamus.

Nonne & lex factorum ostendebat viam merendi? Quia lex, inquit Augustinus Epist. 106. per litteram iubet, non per spiritum iuvat, quicumque sic audis litteram legis, ut ei iussuere videatur cognovisse quid iubeat, aut prohibeat, quo id se arbitrii sui virtute impleturum esse confidat, nec fide confugiat ad irrandus ad spiritum vivificantem, ne reum factum littera occidat; is profecto Zelum Dei habet, sed non secundum scientiam. Ignorans enim Dei iustitiam, id est, eam qua datur ex Deo, & suam volens constituere, ut tantummodo ex lege sit, iustitia Dei non est subiectus: finis enim legis Christus ad iustitiam omni credenti; sicut idem Apostolus dicit: Ut nos simus iustitia Dei in ipso. Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum: iustificati autem gratis per gratiam ipsius, ne fides ipsa superba sit. Haec Augustinus.

Rom. 10. v. 2. & 3.

1. Cor. 5. v. 21. Rom. 5. v. 1.

416. D. Augustiniam retractavit meritum fidei.

Abfit autem ut retractaverit meritum fidei lib. 1. Retract. c. 23. quin potius illud ibi confirmavit hinc verbis: Sed & illa misericordia praecedenti merito fidei tribuitur, & ista obduratio praecedenti impietati, quod quidem verum est, sed adhuc querendum erat, utrum & meritum fidei misericordia Dei praevenerit (aliis, de misericordia Dei veniat) id est, utrum ista misericordia ideo tantum fiat in homine, quia fidelis est, an etiam facta fuerit ut fidelis esset.

Quid ergo in isto capite retractavit? Respondeo, meritum fidei non esse donum Dei, sed ex viribus liberi arbitrii; sed fidei, inquit, meritum etiam ipsum esse donum Dei, nec putavi querendum esse, nec dixi, puta in expositione quarumdam propositionum ex Epist. ad Rom. propof. 62.

417. Meritum iustificationis asseruit D. Ambrosius.

Idem meritum iustificationis asseruit D. Ambrosius lib. 2. de Penitentia cap. 3. loquens de filio prodigo: Fateatur, inquit, peccatum ad mortem, ne quem vos agentem cuiuslibet criminis Penitentiam, iure excludi putaretis, quando is, qui in celum peccavit, vel in regnum caeleste, vel in animam suam, quod est peccatum ad mortem, & peccavit coram Deo, cui soli dicitur: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci, tam cito veniam meretur, ut venienti & adhuc longè postea occurrat pater, osculum tribuat, quod insigne est pacis, solum proferri iubeat, qua vestis est nuptialis &c. Et D. Hieronymus lib. 2. contra Pelagianos ibi: Qui peccata simpliciter confitentur, merentur humiliter clementiam Salvatoris.

Item D. Hieronymus.

Nonne haec & similia intelligi debent aut possunt de solo augmento iustitiae, aut de initio meriti exclusivè, ut vult Sotus l. 2. de nat. & grat. cap. 4.?

Accipe verba Doctoris Seraphici ex 4. dist. 15. q. 5. Aliqui dicunt, quod peccator nihil omnino mereatur apud Deum, neque ex congruo, neque ex condigno; sed tamen Deus ratione abundantissime largiatur bona eius opera non dimittit remunerata, immo remunerat, & est bonum peccatori bene operari, quamvis non sit iustum eum remunerari, sed magis benignum.

Alii dicunt, & probabilius, quod est meriti de congruo, & de condigno; peccator autem apud Deum nihil meretur de condigno, sed mereri potest de congruo; peccator enim aliquando facit bonum opus in genere ad gloriam suam, ut cum dat eleemosynam propter gloriam, & ex hoc opere non mereatur mercedem, sed penam; quia procedit ex contumelia. Aliquando facit ad Dei gloriam, & propter amorem Dei, quem habet, & hoc non potest esse sine aliqua gratia gratis data, qua disponat de congruo ad gratiam gratum facientem, quam Deus aliquo modo acceptat, & ex hoc meretur de congruo. Illud autem meritum, comparatum merito charitatis, est improporionale, sicut linea latitudinis, & superficiei: unde sicut linea nihil est in comparatione ad superficiem, aliquid tamen est in se, sic est de peccatore ad iustum, & de eius amore ad amorem charitatis, & de merito ad meritum. Quomodo ergo Scotus primus inventor meriti congrui iustificationis?

Et verò licet Augusti, Ambrosii, Hieronimi & alii antiquiores Patres usi non fuerint illo vocabulo, Meritum congruum, rem tamen ipsam sufficienter significaverunt. Prout etiam Concilium Tridentinum sess. 14. c. 4. ibi: Fuit autem quorundam tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius. Ubi per impetrationem necessariò intelligit meritum de congruo, id est, aliquod obsequium & aliquis recompensatio Deo facta pro peccato commisso.

Quod iuque meritum in hoc convenit cum vera & stricta impetratione (quae est sola oratio) quòd sicut non est condignitas inter orationem & rem postulata, neque certa & infallibilis consecutio rei per orationem postulata, sed ex mera beneficentia, qui oratur, concedit quod petitur; ita etiam meritum congruum quò tale non habet infallibilem effectum, neque est aequale praemio, sed ex beneficentia, & ad summum ex fidelitate conceditur, quod meretur.

Quæris, quid ergo sibi velit Concilium Tridentinum quando sess. 6. c. 8. ait: Nihil coram qua iustificationem praecedat sine fides, sine opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur. Responso in promptu est, si per iustificationis gratiam intelligas gratiam habitualement, quæ per Spiritum sanctum diffunditur in cordibus eorum, qui primò iustificatur; respectu, inquam, illius gratiae excludit Concilium non omnem prorsus meritum, ne sibi ipsi contradicat, sed meritum condignum, quod solum intelligitur

tur per meritum simpliciter positum (nisi aliud ex subiecta materia colligatur) & propter quod solum aliquid dicitur esse ex operibus , per consequens simpliciter negatur esse gratia.

419. Sensus ergo illius dicti Apostolici Rom. 11. v. 6. si gratia, tam non ex operibus, aliquam gratiam non est gratia, quod Concilium supra allegat pro ratione suæ doctrinæ; sensus, inquam, illius dicti est: In quantum gratia, sic non ex operibus. Unde si sit simpliciter ex operibus, simpliciter non habet rationem gratiæ; si verò sit secundum quid ex operibus, secundum quid non habet rationem gratiæ, tamen simpliciter habet rationem gratiæ: est autem simpliciter ex operibus, quod est ex condignis, ut est vita æterna reddenda bonis operibus iustorum, quæ proinde simpliciter merces, & præmium, & corona iustitiæ appellatur; licet secundum quid ratione primæ gratiæ, quæ est causa ejus remota, etiam ipsa vita æterna gratia nominetur ad Rom. 6. v. ultimo: Gratia autem Dei vita æterna in Christo Iesù Domino nostro. Secundum quid verò est ex operibus, quod est ex operibus congruis tantum, & impetratoriis; unde illud rationem gratiæ simpliciter habet.

420. Admitto igitur, primam gratiam habitualem, quatenus ex operibus congruis est, secundum quid non esse gratiam; dico tamen, simpliciter gratiam esse, quia non est ex operibus condignis, & sic merito à Paulo dictum est: Iustificati gratis per gratiam ipsius. Rom. 3. v. 24.

421. Argumentum tamen gratiæ iustificantis rectè docet Trident. sup. cap. 10. & can. 24. & 32. cadere sub meritum simpliciter; unde quoad moralem æstimationem (quam nunc attendimus) simpliciter non est gratia, sed merces boni operis, licet physicè & quoad entitatem sit ejusdem speciei & valoris cum prima gratia iustificante, cujus augmentum est. Ita Smiling de Deo uno tract. 3. disp. 6. n. 370.

422. Dixi signanter: Si per iustificationis gratiam intelligat gratiam habitualem &c. quia si cum nonnullis per iustificationis gratiam intelligas non gratiam illam, quæ formaliter iusti sumus, sed totam seriem auxiliorum, quibus ad iustificationem disponimur à prima vocatione ad fidem inclusivè, sic constat Concilium non solum excludere meritum condignum, sed etiam congruum primæ gratiæ iustificantis; quia totam illam seriem auxiliorum, quibus ad iustificationem disponimur, nequidem de congruo promeremur, ut contra Semipelagianos docet cap. 5. in principio huiusce verbis: Declarat præterea ipsius iustificationis errorem in adultis à Dei per Christum Iesum præsentem gratiæ sumendam esse, hoc est, ab eius vocatione, quæ nulli eorum existentibus meritis vocatur

423. tur &c. definitur can. 1. 2. & 3. inhærendo vestigiis Conc. Milevitani can. 3. 4. & 5. nec non Conc. Arausiaci II. can. 3. 4. 5. 6. 12. 14. 16. 17. & 25.

An autem Concilium Trident. sess. 6. c. 8. per gratiam iustificationis intellexerit totam seriem auxiliorum gratiæ, an verò formalem iustificationem, non convenit inter Doctores. Smiling supra n. 372. verisimilius apparet, Concilium locutum fuisse de formali iustificatione, tum quòd dispositionem ad iustificationem distinguit ab ipsa iustificatione; nam postquam c. 5. & 6. explicasset dispositionem ad iustificationem, cap. 7. subdit: Hanc dispositionem seu preparationem iustificatio ipsa consequitur. Tum etiam, quia cap. 8. agit contra Lutheranos, qui per gratiam iustificationis numquam intellexerunt totam seriem auxiliorum gratiæ, sed gratiam dumtaxat remissivam peccatorum, ad quam volebant solum fidem esse sufficientem dispositionem, fidem, inquam, supernaturalem.

424. Quidquid sit de hac controversia, quæ non est huius loci, arbitror evidens esse ex iam dictis; locum illum Tridentini nullatenus derogare merito congruo primæ iustificationis, seu formalis gratiæ iustificantis. Uti nec derogat alius locus desumptus ex eadem sess. c. 7. ubi inter cætera ait Concilium: Meritoria (causa iustificationis) dilectissimus unigenitus suus Dominus noster Iesus Christus, qui, cum esset immicus, propter nimiam charitatem, quæ dilexit nos, sua sanctissimâ passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit.

425. Fateor omnino, causam meritoriam, utriusque de condigno (quæ simpliciter digna est tali nomine) esse passionem Domini nostri Jesu Christi, quæ ex dignitate personæ operantis seu patientis, infinitum quemdam habebat valorem; cum hoc tamen optime componitur, hominem peccatorem excitatum divinâ gratiâ & adjutum, eidem gratiæ liberè assentiendo & cooperando, seipsum meritorie de congruo disponere ad iustitiam suam in se ipso recipiendam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus pariter singulis prout vult, nec tantum prout vult, sed, ut præfatum Concilium c. 7. addit, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Ergo dispositio illa & cooperatio est aliquod meritum, non condignum, sive quod actus præcisè habet ex dignitate operantis: ergo ad minus congruum, sive meritum solum actûs.

426. Proinde sicuti per Sacramenta ex opere operato applicantur nobis merita Christi, sic pariter per fidem, spem, charitatem, Pœnitentiam eadem merita nobis applicantur ex opere quali operantis, prout illud opus habet annexam acceptationem liberalem Dei, factam intuitu meritorum Christi, quæ merita sunt causa principalis in genere causæ meritorie.

423. An Trident. illum seriem intellexerit. II. 6. c. 8.

424. Alius locus Conc. Trid. desumptus ex eadem sess. c. 7.

425. Offenditur non repugnare merito congruo iustificationis.

426. Sicuti per Sacramenta ex opere operato, ita per penitentiam ex opere operantis applicantur merita Christi.

dist. 418. D. Beatus...
419. Sicuti per...
420. Sicuti per...
421. Sicuti per...
422. Sicuti per...
423. Sicuti per...
424. Sicuti per...
425. Sicuti per...
426. Sicuti per...

ria. Interim quia ex gratia, & dono Dei, indignis dantur illa opera, ideo etiam ex gratia, & dono Dei dicitur esse illa acceptatio, & per consequens justificatio. Igitur quaestionem movet de nomine, qui recusat, huiusmodi dispositiones seu opera, proximè vel remotè disponentia, ut procedunt ex gratia, vocare merita de congruo gratiae formaliter iustificantis.

426.
An aliquis actus sit absolute necessarius ad remissionem peccatorum?

Principalis difficultas hic tractanda, est, an aliquis actus (meritum sit, vel non, parùm refert) naturalis, aut supernaturalis, absolute sit necessarius ad remissionem peccatorum, ita ut nequidem per omnipotentiam divinam absque illo remissio fieri possit. Affirmant nonnulli huiusmodi necessitatem, moti hæc ratione, quia quamdiu peccatum non retractatur, videtur moraliter permanere in ratione voluntarii. Nostra sententia est:

CONCLUSIO VIII.

Potest Deus de potentia absoluta remittere peccatum sine omni actu peccatoris. Quidni ergo sine omni physica mutatione?

427.
Conclusio est Scotti

Peccatum absolute posse remitti à Deo sine Penitentia, aut aliquo actu æquivalente in acceptatione divina, docet Scotus 4. dist. 14. q. 1. n. 17. ibi: *Ex ista ratione patere potest, quomodo Conclusio, in qua sit solutio quaestions, debeat intellegi, scilicet, quod Penitentia requiritur ad deletionem peccati &c. non enim intelligitur nisi de Penitentia actuali, id est, actu penitendi, qui est poenitentia (ut ita loquar) actualis..... Intellegitur etiam Conclusio de requiri non simpliciter necessario, cuius oppositum includit contradictionem: quia posset Deus remittere sine omni actu illius, cui remittitur. Loquitur Doctor de peccatore adulto, cum, etiam de potentia ordinata, remittatur peccatum originale parvulis sine omni actu ipsorum, cuius pro tunc incapaces sunt.*

Probat
primo ex
emplo in
humanis.

Sic ergo intellecta Conclusio, probatur I. quia si aliquis actus requireretur, foret retractatio peccati præteriti; illa non requiritur: ergo &c. Majorem admittunt Adversarii; Consequentia est evidens: Minor, in qua est tota difficultas, & quæ ab Adversariis negatur, ostenditur exemplo in humanis; siquidem potest homo condonare offensam, etiam ignorantem, nec aliquid minùs cogitanti, quàm de retractatione offensæ: ergo similiter Deus. Quæ enim ratio disparitatis?

428.

Respondent Adversarii; vel loquitur Antecedens de offensâ, id est, obligatione resar-

ciendi injuriam, & restituendi damnum illatum, vel de offensa, id est, de dignitate quâ injurias radicaliter aut proximè, quantum est ex se, dignus est vituperio, & quod censetur & habeatur ab æquo rei æstimatore homo injuriosus: si primum dicat, verum est; sed ea obligatio extra rem est. Nam condonatio illius non facit hominem non injuriosum, sed tantum non obligatum ad compensandam injuriam, & damnum quod intulit, etiam si compensare possit: si dicat secundum, falsum est, quantumvis enim centies milies injuriatus condonet, ille est, & merito censetur averfus à regula rationis, donec aliqua ratione mutetur animus, & formaliter vel virtualiter, actu vel habitu censetur averfus ut oportet ab injuria, ita ut quemadmodum factus est dignus tali denominatione & notâ, acquirat in se vel aliquid physicum, vel aliquid morale inde resultans, ratione cuius non censetur jam averfus & devius ab illa rationis regula, à qua deviavit, sed potius à quocumque recto æstimatore oppositum censetur, id autem numquam fit per meram extrinsecam condonationem; neque enim ex eo, quod ille, qui est læsus, deponat suum vel odium, vel affectum puniendi, aut odio habendi, desinit læsus esse dignus tali odio aut irâ, & mereri ut ab ipso poena exigatur. Ita Dicastillo disp. 1. n. 319.

Sed contrâ; hoc est quod quaritur, an per cessationem ab actu præterito, & per depolitionem odii, ille qui antea proximè erat dignus odio, desinat esse dignus odio, & eadem facilitate, immo eum majori fundamento affirmatur, quàm negatur: nam proxima dignitas oritur non ex ipsa natura actus præteriti, sed magis ab extrinseca voluntate personæ offensæ, quâ statuit, etiam actu physice transacto, retinere jus ad odium, vel affectum puniendi, aut odio habendi personam, quæ actu præterito offendit. Quâ utique voluntate sublata, rectus æstimator censet oppositum, videlicet quod peccator non sit amplius proximè dignus tali odio aut irâ, & quod amplius non mereatur, ut ab ipso poena exigatur: jam autem in proxima dignitate, sive in actu præterito ut proximè digno, consistit peccatum habituale, secus in dignitate remota & radicali, quam admittimus non tolli per meram extrinsecam condonationem.

Suppono, non retractationem per actum oppositum, nullatenus ingredi conceptum essentialem peccati habitualis; alioquin posset retractatione ex parte hominis, non maneret peccatum habituale, quod constat esse falsum; ad summum ergo est aliqua conditio, sive causa, influens in conservationem peccati, quia nimirum Deus ordinariè non remittit peccatum, nisi homo retractet, & posset sufficiens retractatione ex parte peccatoris.

Deus